

СПРАВА «ВИШНЕВСЬКИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF VYSHNEVSKYY AND OTHERS v. UKRAINE)

(заява № 72192/12 та 2 інші)

Стислий виклад рішення від 28 травня 2020 року

У цій справі заявники були затримані в рамках кримінальних проваджень щодо кожного з них. До кожного із заявників було застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, строки якого неодноразово судами продовжувалися.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявники скаржилися за пунктами 1, 3 і 5 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на несправедливість та необґрунтованість рішень судів, якими було санкціоновано їх тримання під вартою та продовжено строки такого тримання. У заявах № 10417/14 та № 31184/16 заявники також скаржилися за пунктом 4 статті 5 Конвенції на порушення їхнього права на перегляд законності тримання їх під вартою. Крім того, у заяві № 31184/16 заявник скаржився за пунктом 5 статті 5 Конвенції на відсутність забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування за свавільне тримання його під вартою та за пунктом 1 статті 6 Конвенції на надмірну тривалість кримінального провадження.

Розглянувши скарги заявників за пунктом 1 статті 5 Конвенції, Європейський суд стосовно заяв № 72192/12 та № 10417/14 зазначив, що вже розглядав подібні ситуації у справах проти України та визнавав їх несумісними з принципами юридичної визначеності і захисту від свавілля. Стосовно заяви № 31184/16 Європейський суд дійшов висновку, що тримання заявника під вартою з 22.12.2015 до 05.01.2016 не було законним у зв'язку з недотриманням апеляційним судом вимоги національного законодавства щодо ухвалення рішення про застосування запобіжного заходу. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Щодо скарг заявників за пунктом 3 статті 5 Конвенції Європейський суд вказав, що не оцінивши конкретні факти або не розглянувши можливість застосування інших запобіжних заходів, як альтернативу триманню під вартою під час досудового слідства, та по суті постійно посилаючись на тяжкість обвинувачень, ризик ухилення або перешкоджання слідству, органи державної влади продовжували строк тримання заявників під вартою під час провадження на підставах, які не можуть вважатися «достатніми» та «відповідними» виправдання тривалості такого тримання. Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників у заявах № 10417/14 та № 31184/16 Європейський суд зазначив, що він розглянув основні юридичні питання, порушені у цих заявах, тому немає необхідності у винесенні окремого рішення щодо прийнятності та суті цих скарг.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує*, що мати третього заявника, пані Любов Орлова, має право продовжити це провадження від імені заявника;

3. *Оголошує* прийнятними скарги першого заявника за пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції на свавільність тримання його під вартою з 27 січня до 09 лютого 2012 року та відсутність відповідних і достатніх підстав для тримання його під вартою під час досудового слідства;

4. *Оголошує* прийнятними скарги другого заявника за пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції на свавільність тримання його під вартою з 25 травня до 10 червня 2013 року та відсутність відповідних і достатніх підстав для тримання його під вартою під час досудового слідства;

5. *Оголошує* прийнятними скарги третього заявника за пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції на свавільність тримання його під вартою з 22 грудня 2015 року до 05 січня 2016 року та відсутність відповідних і достатніх підстав для тримання його під вартою під час досудового слідства;

6. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції щодо всіх заявників;

7. *Постановляє*, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції щодо всіх заявників;

8. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати питання прийнятності та суті скарг другого та третього заявників за пунктом 4 статті 5 Конвенції щодо неспроможності судів здійснити належний розгляд їхніх клопотань про звільнення з-під варти та скарги третього заявника за пунктом 5 статті 5 Конвенції щодо відсутності у нього забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування за свавільне тримання під вартою та за пунктом 1 статті 6 Конвенції на надмірну тривалість кримінального провадження щодо нього;

9. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) першому та другому заявникам і матері третього заявника суми, зазначені у таблиці в додатку, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені другому заявнику;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

10. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».